

Vennesla kommune

«Bli mæ då vel!»

Frivillighetsmeldingen

FORORD

«Jeg heter Torjus Levissen Johansen. Jeg er 20 år gammel.

Når jeg var yngre var jeg ikke typen som passet inn noen steder. Jeg var ikke flink nok til å være med på fotballen eller noen andre fysiske aktiviteter. Og derfor var jeg heller ikke kjempepopulær. Jeg hadde generelt lite venner, og manglet rett og slett et fellesskap og en tilhørighet.

I 2008 gikk jeg i 2. klasse. Vi besøkte Samfunnshuset og så på en forestilling med korpset; Showkafe. Jeg husker at da jeg så forestillingen ble jeg helt satt ut. Jeg hadde ikke sett korpset andre steder enn på 17. mai. Jeg ble helt målløs under forestillingen. Ikke bare fordi det var en god forestilling. Men fordi jeg her endelig så **et fellesskap jeg hadde lengtet etter**, der tykke og tynne, høye og lave, leie og glade, sto sammen på scenen og var gode venner. Jeg kom hjem fra skolen den dagen og tok et valg som ville påvirke hele livet mitt. Jeg ville overtale mine foreldre til å la meg **bli med i korpset**. Etter noe mas sa de ja. Og der ble jeg i 11 år faktisk!

Korpset var en plass der jeg endelig fikk lov til å være den jeg var. Jeg kunne ha drømmene mine. Og jeg fikk generelt lov til å bare ha det gøy. Jeg fikk endelig noe å se frem til. Mitt høydepunkt i løpet av uka var tirsdag kl. 18.00 på gymsalen på Moseidmoen skole.

Første dagen husket jeg godt. Vi satt en håpefull gjeng, vel 30 stykker. Ingen hadde noe musikalsk erfaring, men det var greit. Det skulle vi lære. I iallfall de aller fleste. Jeg er fremdeles ikke så veldig musikalsk. Og etter 11 år sliter jeg fortsatt med det grunnleggende. Men det var greit. **Det viktigste var ikke å være best eller hvor god du var. Men på korpset skulle du ha det gøy. Det var det viktigste. Og det er det viktigste.** Ikke bare i korpset, men i alle frivillige organisasjoner for barn og unge. Det gir barn en tilhørighet som de kanskje ikke kjenner på noe annet sted, enten på korpset, eller på treningen i fotballen eller skyting, eller på speideren, eller whatever.

Så jeg vil takke deg, du som står på for barn- og unge. Jobben du gjør er ekstremt viktig. Jobben du gjør er med på å gi barn og unge en tilhørighet. Og den viktige jobben du gjør her, gjør du stort sett gratis. Ta det fra en skolekorps-veteran. Jeg har trolig hundrevis av tirsdager, Danmarks-turer, utallige blåturer og stevner, en tur til Amsterdam, 2-3 konkurranser og utallige konserter bak meg.

Du må vite at arbeidet du legger i at barn og unge skal ha det bra, settes utrolig pris på. Jeg og vi var sikkert ikke flinke til å si det der og da, men vi satte pris på det. Jeg kan tenke meg hvor tungt det må være på den regntunge trening på mandager. Eller hvordan det var å være som leder på tur for 20-30 ungdommer eller bake kake for n'te gang til inntekt for organisasjonen.

Uansett om du er leder i korpset, fotballen, svømmeklubben, speideren, Moonlight eller en av de mange organisasjoner vi har her i bygda. Vit at du er grunnen, eller kanskje eneste grunnen, til at en unge eller en ungdom står opp om morgenen. Du er kanskje det eneste lysglimtet de har i uka si. Du er med på å forme barn og unge minst like mye som skolen gjør.

Hadde det ikke vært for korpset, og at de tok meg inn i sitt fellesskap, akkurat sånn som jeg var, og lot meg være den jeg var, hadde jeg troligvis ikke stått her på et av landets mest prestisjefylte universitet og tatt en internasjonal anerkjent bachelorgrad. Jeg hadde trolig ikke oppnådd noe av mine drømmer, om ikke det var for arbeidet som frivillige gjør.

Alle barn og unge i Vennesla skylder deg en stor takk. Fortsett med det gode arbeidet. Det er absolutt ikke forgiveves. Du er satt pris på herfra til månen.»

INNHold

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	4
Historikk.....	4
Bakgrunn	4
Vår visjon	7
Våre mål	7
Samarbeid.....	8
Rekruttering	11
Oppsummering.....	13
Økonomi	15
Oppsummering.....	16
Lokaler	17
Oppsummering.....	18
Et mangfoldig Vennesla- Bli mæ då vel!.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Oppsummering Mulighetenes hus, Røde Kors og 1. Vennesla speidergruppe.....	20
Barn og unge	20
Oppsummering.....	23
Eldre og personer med demens	23
Oppsummering.....	25
Generelt om andre grupper	25
Oppsummering.....	26
Frivilligsentralenes rolle	28
Oppsummering.....	30
Styringsgruppens oppsummering og prioriterte anbefalinger.....	30
Hva kan kommunen gjøre?	31
Hva kan frivilligheten gjøre?.....	31

Innledning

Frivillighet bygger på holdninger til at frivillighet er viktig og vi har alle et ansvar. Frivilligheten dør ut hvis vi som voksne ikke gir disse verdier videre til barn og unge!

1

Historikk

Frivillighet har eksistert fra tidenes morgen. Samarbeid og bidrag til fellesskapet, ut fra den enkeltes muligheter, var en forutsetning for menneskehetens overlevelse og utvikling. Barns deltagelse i arbeid var ikke «barnearbeid», men en læring i å overleve. Bidrag til fellesskapet var og en forutsetning for relasjon og tilhørighet.

Begrepet dugnad er definert som «frivillig ubetalt arbeid som blir gjort i et fellesskap». Dugnad har sin opprinnelse fra tiden etter svartedauden, omkring 1350. Det er en gammel skikk i Norge, og arbeidsformen har eksistert i de fleste landbruksamfunn i verden. Ordet kommer av gammelnorsk dugnadr, som betyr å hjelpe/støtte, men en finner ikke ordet brukt som en organisert arbeidsform før ca. 1600. I dag er dette en vanlig arbeidsform i lag og foreninger.²

Å organisere det frivillige arbeid er særnorsk og finnes ikke i tilsvarende omfang i noe annet land i verden. Det har hatt en grunnleggende betydning for utvikling av vårt velferdssamfunn. Det frivillige arbeidet har vært forløpet til etablering av offentlige institusjoner innen utdanning, helse, omsorg og kultur. Først var det kirkelig virksomheter, så kom livssynsnøytrale organisasjoner som Røde Kors, Sanitetsforeningen og idrettsforeninger. Avholdssaken, målsaken og folkeopplysning var også saker som førte til danning av foreninger. Det sies at det bare er politi og rettssystemet som ikke har sin opprinnelse i frivillig arbeid. På 1800-tallet ble de frivillige organisasjonene et viktig ledd mellom myndighetene og innbyggerne.

Frivillighet har eksistert lenge før vi fikk offentlige institusjoner, blant annet kommunen, som etter hvert har overtatt velferdsoppgaver fra det frivillige arbeid. I dag er frivilligheten i et lokalsamfunn bærebjelken for fellesskap, relasjonsbygging, og tilhørighet. Den har grunnleggende betydning for barn og unges sosiale utvikling.

Bakgrunn

- Frivillighetsmeldingen skal skape legitimitet for innsatsen som frivilligheten i kommunen gjør, skape felles forståelse rundt dagens status og legge til rette for forenklede rammer og retningslinjer for samarbeidet.
- Frivillighetspolitikken skal støtte opp om mangfoldet og omfanget av aktiviteter som frivilligheten driver, og skal legge til rette for forutsigbare vilkår.
- Frivillighetsmeldingen skal bygge på hva frivillige, lag, foreninger, organisasjoner mener er viktig for å drive og engasjere seg i frivillig arbeid. Frivilligheten må høres.

Kommunens planstrategi har som tiltak å lage en melding for Vennesla kommune sin frivillighetspolitikk. I møte 6.juni 2019 vedtok levekårsutvalget å nedsette en styringsgruppe med det overordnede ansvar for gjennomføring av planarbeidet.

¹ Sitat: medlem av styringsgruppen

² Store Norske Leksikon

Styringsgruppens medlemmer:

Levekårsutvalget

- Inger Turid Tonstad, leder av gruppen
- Glenn Lonebu
- Line Vennesland Fraser, før kommunevalg 2019
- Martin Engamo, etter kommunevalg 2019

Administrasjonen

- Indira Derviskadic, seksjon oppvekst
- Tove Linda Høgstøl, enhet for kultur
- May-Lene Uberg, seksjon helse og omsorg

Hovedoppgaven for styringsgruppens planarbeid har vært styring av prosessen i tillegg til kartlegging og dialog med frivillige lag og foreninger.

Våren 2020 ble det gjort en **kartleggingsundersøkelse** av ca. 170 lag og foreninger med svarprosent på 54 %. Hovedfunn ble presentert for kommunestyret og på **dialogkonferanse** 24. september 2020. På dialogkonferansen deltok ca. 50 representanter fra lag og foreninger. Det var gruppearbeid med stort engasjement. På bakgrunn av undersøkelsen og dialogkonferansen utarbeidet Frivillighet Norge en oppsummerende rapport.

Styringsgruppen oppnevnte en bredt sammensatt **referansegruppe** for å komme med konkret innspill og anbefalinger til innholdet i meldingen. Det ble avholdt fire møter i løpet av høst og vinter 2020-2021. Problemstillinger knyttet til hovedfunn i undersøkelsen og den oppsummerende rapporten til Frivillighet Norge ble lagt til grunn. Referansegruppa ble bredt sammensatt av personer fra ulike lag og foreninger, kommunale råd, kommunen og frivilligsentraler.

3

*«Det finnes en lykke i livet som aldri vendes til lede.
Det at du gleder en annen, det er den eneste glede»*

³ Sitat: Arnulf Øverland

Medlemmer av referansegruppen:

Solveig Robstad	representant fra korpsmiljøet
Kari Irene Godtfredsen	Hægeland og Øvrebø frivilligsentral
Bjørner Ellingsberg	Øvrebø IL
Dennis Ruthol	Vennesla barne- og ungdomsråd
Per Inge Førde	representant fra kormiljøet
Arnstein Håkonsen	enhetsleder kulturenheten
Torjus Vikstøl	Vennesla barne- og ungdomsråd
Egil Larsen	Vindbjart fotballklubb
Torhild Røsand	Rådet for funksjonshemmede
Gerd Vigdis Slettedal	Vennesla Eldreråd
Annette Jakobsen	Vennesla Frivilligsentral
Anne-Siv Johannessen	Enhet for barn og familie, avd. Moonlight
Anne Honnemyr	representant fra menigheter

I tillegg ble representanter fra Vennesla Røde Kors, Mulighetenes hus og 1. Vennesla Speidergruppe invitert spesielt inn til et møte som omhandlet sårbare grupper og inkludering:

Mulighetenes hus

- Santiago Valdez
- Raymond Bærø

Røde Kors

- Bjørge Backstrøm
- Therese Andersen

1. Vennesla Speidergruppe

- Marianne Rønnekleiv
- Geir Olav Kaasa
- Gustav Drivenes

Vår visjon

Styrke den lokale ansvarsfølelsen for felleskap og mangfold

Om 5 år deltar alle barn og unge som ønsker det i minst en selvvalgt organisert fritidsaktivitet

Vennesla kommune har aktiviteter i lag og forening som passer for alle

Vi har sterke og robuste lag og foreninger med holdninger som inkluderer alle som har lyst å bli med

At også du som ikke er frivillig, tenker at det er bruk for deg og du har faktisk noe du kan bidra med. «**Æ bli mæ!**»

Våre mål

Å få flere til å **engasjere seg** i lag og foreninger

Å fortelle om det **fantastiske arbeid som gjøres**

Å formidle at den store gevinsten er **felleskap**

Å få frem at du kan forebygge helseplager når du bidrar. Du får et rikere liv og **en bedre alderdom** når du bidrar!

Tre hovedformer for frivillighet

Uorganisert frivillighet

- Den grunnleggende frivillighet er den uorganiserte hjelpen, menneske til menneske.
- En eller flere har et behov de ikke klarer å dekke selv, og en eller flere har ressurser og mulighet til å dekke hjelpebehovet.
- Behovet kan være av praktisk art, det kan angå sosiale, personlige, psykiske eller fysiske forhold.

Organisert frivillighet

- Dette omfatter all frivillighet som skjer i organisert form i lag, foreninger, klubber, ideelle organisasjoner, stiftelser, ideelle aksjeselskap, forbund, nettverk eller paraplyorganisasjoner.
- Frivillig arbeid kan utløses av et engasjement om å gjøre en samfunnsinnsats, behov for et fellesskap eller for å samarbeide om et spesielt interessefelt.

Frivilligsentralene

- Frivilligsentralene er lokale møteplasser som knytter enkeltmennesker og organisasjoner sammen for å skape et godt frivillig miljø, gode aktivitetstilbud og et godt samarbeid med lokal offentlighet.
- Frivilligsentraler er finansiert med offentlige midler.

Samarbeid

Det er mye å vinne på å forsterke samarbeidet mellom kommunene og den lokale frivilligheten. For kommunene er det viktig at det finnes et mangfold av arenaer som er inkluderende, trivselsbyggende, aktiviserende og tillitsskapende i lokalsamfunnet.

De verdiene de frivillige organisasjonene representerer er **viktige byggesteiner i lokalsamfunnet** på områder som; inkludering, folkehelse, kvalifisering, utenforskap og barnefattigdom.

Kartleggingsundersøkelsen understøtter påstanden om at **deltakelse i frivillig aktivitet øker sjansene for at man vil engasjere seg flere steder**, har en positiv effekt for livskvaliteten, og for deltakelse i arbeidslivet senere i livet. Det frivillige engasjement øker hvis det **offentlige er gode tilretteleggere**.

Samarbeid med kommunen

- 58 % av lag og foreninger samarbeider med kommunen. De fleste er stort sett **fornøyd med samarbeidet** og ønsker å fortsette.
- De som ikke samarbeider, svarer at det ikke er naturlig. Andre har samarbeid med Kristiansand kommune, mens andre igjen opplever at **kommunen viser manglende interesse og passivitet**. Det meldes også om uklarheter omkring hvem som er kontaktpersoner i kommunen.
- Organisasjonene ønsker å samarbeide med kommunen på en måte som **kommer bygdas innbyggere til gode**. Arena for samarbeid kan være **informasjonsdeling, økonomisk støtte, utlån og leie av lokaler og utstyr**.
- Det et ønske fra frivilligheten om å bli **mer involvert i kommunens arbeid** om relevante temaer og at kommunen tar i bruk den kompetanse, kunnskap og erfaring som frivilligheten har.

Samarbeid med andre lag og foreninger

- Det er ca. 50 % som samarbeider med andre lag og foreninger. Samtlige av disse ønsker å fortsette samarbeidet.
- Av de som ikke har samarbeid, er det 66 % som ønsker å få et samarbeid.
- Som tema for samarbeid nevnes **felles arrangement, aktiviteter, lokaler og kurs og samarbeid med frivilligsentraler**. Samarbeid opp mot enkelte grupper slik som barn, ungdom og eldre er også aktuelt.
- Flere oppgir at samarbeid med andre lag, foreninger og frivilligsentraler er til stor fordel for foreningene. **Felleskap og etablering av positive relasjoner** er ofte nevnt som en verdi.

Samarbeid med næringslivet

- 23 % av lag og foreninger svarer at de samarbeider med næringslivet.
- Av de som ikke samarbeider oppgis at det **ikke faller naturlig å samarbeide**, det har ikke blitt vurdert eller det er manglende initiativ fra eget styre.
- Av de som samarbeider, oppgir 70 % at det er **et vellykket samarbeid**. Samtlige ønsker å fortsette samarbeidet.
- Av de resterende som ikke samarbeider per i dag, ønsker **62 % å få et samarbeid med næringslivet**.
- Samarbeidet dreier seg hovedsakelig om ulike former for **sponsing og økonomisk støtte** i tillegg til tilgang på lokaler.
- Andre aktuelle samarbeidsarenaer oppgis: **informasjonsdeling, kunnskap og som ledd for å rekruttere og beholde medlemmer over tid**.

Funn fra dialogkonferansen:

Hva kan lag og foreninger bidra med i et samarbeid?

- Kunnskapsoverføring på det som er foreningens kjerneområde
- Motivasjon av frivillige
- Utlån av utstyr og leie av lokaler
- Bistå med å koble frivillige opp mot lag og foreninger
- Bidra med søknadsskriving
- Samtalepartnere til ensomme
- Bidra med musikalske innslag

Hva bør kommunen tilrettelegge for å styrke samarbeidet?

- Årlige møter hvor lag og foreninger treffer kommunalt ansatte
- Arenaer der frivillige lag og foreninger treffes for eksempel med årlig speed-dating. Organisasjoner som jobber med samme tema, møtes for å utveksle erfaringer
- Kommunen må ha en koordinerende rolle
- Alle lag og foreninger bør ha en kontaktperson i kommunen.
- Plattform for å melde behov
- Foreningsportal markedsføres og tas i bruk

Innspill fra referansegruppa

Det er utfordringer med at lag og foreninger ikke kjenner til hverandre og hverandres aktiviteter. Referansegruppa var opptatt av at lag og foreninger bør samarbeide mer på tvers. Noen er gode på ivaretagelse av medlemmer, noen er gode på å rekruttere tillitsvalgte. Her kan man spille på hverandre.

Erfaringsdeling:

- Kommunen kan bistå med å skape arenaer for erfaringsdeling. Et konkret forslag var å arrangere «**speed-date**». Representanter fra lag og foreninger går fra bord til bord og får en kort informasjon om de andre foreningene og hvordan de jobber. Her kan det være ulike temaer.
- Viktigheten av å **tenke nytt**. Finne nye samarbeidsarenaer som for eksempel:
 - Fotballag, speidergrupper og musikkorps inviterer til bygdesamling hvor de har hvert sitt ansvarsområde. Kommunen bistår med å markedsføre og være medarrangør.
 - Generasjonsmøter der eldre og unge bidrar. Gruppene har mye å lære av hverandre.
- Det kom også forslag om å opprette en **erfaringsbase** der man kan hente ut nyttige tips fra andre organisasjoner.

«Som leder, styremedlem eller trener bidrar du til at barn og unge opplever det som er noe av det aller viktigste for utviklingen. Det å være sammen med jevnaldrende i en fritidsaktivitet».

4

Rekruttering

Å rekruttere nye medlemmer til lag og foreninger er en viktig del for å holde den frivillige organisasjonen levende. Det å finne fram til nye målgrupper og ikke minst motivasjon om hvordan beholde gode krefter i foreninger er avgjørende for å lykkes.

Funn fra kartleggingsundersøkelse

- **Medlemsmassen stort sett stabil** de siste fem årene.
- De som har opplevd økning (34 %) nevner faktorer som innflytting til bygda, økt synlighet i lokalmiljøet og **bruk av sosiale medier**.
- Blant de som har opplevd nedgang nevnes utfordringer som at **færre velger å organisere seg**. Andre nevner konkurranse fra populære lagidretter.
- **Rekruttering av medlemmer, tillitsvalgte og frivillige oppleves som forholdsvis utfordrende** for de fleste lag og foreninger. Den vanskeligste gruppen å rekruttere er tillitsvalgte.
- Hovedutfordringer knyttes til **mangel på tid, ansvarsvegring og at folk ikke ønsker å binde seg til verv** over tid, men heller ønsker fleksible engasjement. I noen tilfeller er det en oppfattelse av at et verv innebærer mer ansvar enn det faktisk gjør. Det er ofte slik at foreldre er med i aktivitetene så lenge barna er medlemmer.

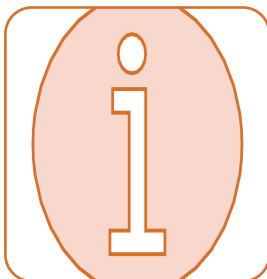
Innspill fra dialogkonferansen

- Alle gruppene trekker frem at rekruttering er en utfordring. Det er **vanskelig å rekruttere ledere, trenere og frivillige**.
- Mangelen på menneskelige ressurser er en utfordring for å sikre god drift av organisasjonene. Flere peker også på at det er vanskelig å finne «riktige» personer til å ta på seg verv, og at man ofte **henvender seg til de samme personene** hver gang.
- Rekruttering av medlemmer trekkes også frem som en utfordring. Flere av gruppene peker særlig på at **de sliter med å rekruttere unge**, og at de faller ut i ungdomstiden. En gruppe peker også på at **«dårlig rykte»** eller lite kunnskap om hvordan det er å være med i aktiviteten, er et problem for rekrutteringen.
- 6 av innspillene peker spesielt på problemer med å holde på medlemmer, frivillige eller tillitsvalgte. Det kan være **utfordrende å motivere særlig frivillige og tillitsvalgte til å stå i arbeidet over tid**, og å sikre langsiktighet i arbeidet.

⁴ Sitat: medlem av referansegruppa

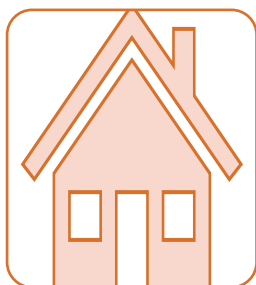
Innspill fra referansegruppa:

Hvordan kan kommunen bistå lag og foreninger til å rekruttere og beholde i frivilligheten?

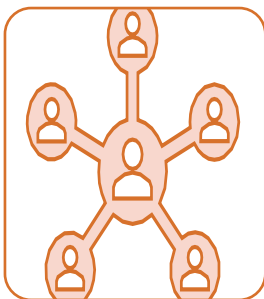
Informasjon og markedsføring:

- **Felles informasjon** jevnlig til alle lag og foreninger.
- Alle lag og foreninger er nå lagt inn en **digital foreningsportal**. Det må settes søkelys på **markedsføring** av portalen.
- Informasjon på **kommunens hjemmeside og sosiale medier**. Viktig her at alle skal sees, også små lag og foreninger.
- **Skolen** har et ansvar når det gjelder informasjon til barn og unge. Foreninger kan komme på skoler for å gi informasjon om sin aktivitet.
- **Informasjonsdag** til lag og foreninger en gang årlig. Informasjonen må oppleves nyttig
- Informasjon om **aktiviteter for eldre** på aktuelle arenaer der eldre møtes

Arrangement og møteplasser:

- **Tilgjengelige lokaler** som holder god standard og er rimelig.
- Gjerne felles lokaler som kan brukes av flere.
- Arrangere **frivillighetsmesse** for innbyggere der lag og foreninger kan vise hva de har å tilby. Små og store foreninger blir invitert. Ttilrettelegges slik at barn og unge kan delta. Skolene involveres og blir kjent med hvilket tilbud som finnes..
- Viktig at **alle lag og foreninger blir mer synlig**. Kommunen kan oppfordre små lag og foreninger til å delta i folkeetoget på 17.mai for å vise seg frem for innbyggere. Media kan også utfordres til å presentere de små lag og foreninger i bygda.

Koordinator fra kommunen:

- En **frivillighetskoordinator** som kontaktperson for lag og foreninger.
- **God oversikt over kommunen** – en dør inn.
- **God oversikt over lag og foreninger**. Sørge for at informasjon kommer ut.
- Foreningsportal holdes oppdatert.
- Veilede lag og foreninger om tilskuddsordninger både kommunale og statlige.
- Bistå med kurs, ledertrening, økonomistyring og organisering.

Oppsummering

Hva kan kommunen gjøre for rekruttering og samarbeid med frivillige lag og foreninger?

Frivillighetskoordinator som kontaktperson for lag og foreninger

Informasjonsformidling og markedsføring av lag og foreninger

Koordinering av en frivillighetsmesse i året

Skolen som støttespiller for lag og foreninger

Skape arenaer for erfaringsdeling

Jobbe for å få frivillighet inn som valgfag i ungdomsskolen og videregående skole

Hva kan frivilligheten gjøre for rekruttering og samarbeid?

Jobbe aktivt med ivaretagelse av medlemmer

Aktivt søke informasjon og delta på samlinger med kommunen

Ta initiativ til samarbeid med andre lag og foreninger

Arrangere fellessamlinger der ulike lag og foreninger bidrar

Gjøre verv attraktive for medlemmer; kurs, mentorordninger

Holde foreningsportal oppdatert

Medlemmer av referansegruppa svarer:

Økonomi

De fleste frivillige organisasjoner er avhengig av offentlige og private tilskudd, både til drift, aktivitet og utvikling. På nasjonalt nivå utgjør offentlig støtte 22 % av inntektene i frivillig sektor. Private bidrag utgjør 15 %, og egengenererte inntekter utgjør 63 %.

Funn fra kartleggingsundersøkelse

- **Inntekter:**
Medlemskontingent, grasrotandel og kommunale midler er de vanligste inntektskildene.
- **38 % mottar kommunal støtte**, Andre viktige inntektskilder er basarer, lotterier, midler fra stiftelser og fylkeskommunale midler. Støtte fra **næringsliv** eller privatpersoner kan være viktig.
- Begrensede muligheter for **finansiering av nye aktiviteter**. Kun 14 % mener muligheter er gode.
- For å skaffe inntekter trekkes det frem **offentlig støtte** og de ønsker enklere søknadsprosedyrer for kommunal støtte.
- Bedre samarbeid med kommunen om **salg av utstyr** og de ønsker seg **bedre tilrettelagt lokaler**.
- **Mer synlighet i lokalmiljøet** kan bidra til økte inntekter.
- **Utgifter:**
Utstyr til aktiviteter er en betydelig utgiftspost.
- Utgifter til tiltak for frivillige/medlemmer.
- 42 % oppgir at de har store kostnader knyttet til **faste kostnader** som forsikring og strøm.
- Andre kostnader: reiseutgifter, vedlikehold, og sponing av ledertrening og ungdomsarrangement.
- Uvanlig å ha kostnader knyttet til lønninger, instruktører, trenere eller profesjonelle. **Få har lønnede ansatte** med unntak av de store foreningene.

Innspill fra dialogkonferanse

- Økonomi er en utfordring for flere lag og foreninger. Det ble trukket frem at man **mangler midler** for å gi gode tilbud i lokalmiljøet.
- Svak økonomi trekkes også frem som en utfordring knyttet til rekruttering. **Å ikke ha økonomi til å arrangere kurs** gjør det vanskelig å rekruttere frivillige og utvikle aktivitet.
- **Økonomisk støtte** nevnes på spørsmålet om hvordan kommunen kan bidra.
- **Kommunen bør dekke utgifter** knyttet til aktivitetene som er positivt for kommunen.
- Enkelte grupper etterlyser **mer informasjon** om støtteordninger fra kommunen.
- En gruppe trekker frem at det er vanskelig å finne frem til hvor og hvordan man kan søke om økonomisk støtte.
- Det pekes også på at det tar **mye tid å søke om midler**.

Kommunale tilskudd:

Lag og foreninger kan søke både om driftstilskudd og prosjekt- og investeringstilskudd en gang i året. Ledertreningstilskudd, etableringstilskudd og arrangement-garanti fra kommunen kan søkes gjennom hele året. Tippemidler har egne søknadsskjema og man søker en gang i året.

Innføring av fritidskort i Vennesla fra 2022 innebærer at flere barn og unge kan delta i organisert fritidsaktivitet. Dette vil kunne hjelpe på økonomien til lag og foreninger.

Innspill fra referansegruppa:

- Søknadsskjemaer for kommunale tilskudd **gjøres enklere.**
- Kommunen **arrangerer søknadsseminar** der lag og foreninger får informasjon og oversikt over de mange tilskuddsordninger og søknadsprosesser. Alternativt leie inn andre som kan avholde kurs på området.
- Opprette en **digital løsning** der det legges ut oversikter over ulike tilskuddsordninger med søknadsfrister.
- Lag og foreninger må sørge for å få **oversikt over økonomiske mulighetene** som finnes.
- Styrene kan gjerne peke på **dedikerte personer** som får ansvaret for å få informasjon, delta på møter og søke om midler.

Oppsummering

Hva kan kommunen bistå med når det gjelder lag og foreningers økonomi?

Økt kommunal støtte til lag og foreninger

Arrangere et søknadsseminar for lag og foreninger en gang per år

Opprette en digital løsning med oversikt over tilskuddsordninger og søknadsfrister

Hva kan lag og foreninger selv gjøre for å bedre økonomien?

Lag og foreninger har fokus på å holde seg oppdatert på informasjon fra kommunen

Kontaktpersoner i foreningen får nødvendig opplæring og kompetanseheving på området

Huske å søke og rapportere på tilskudd innen fristen

Lokaler

De fleste organisasjonene er avhengige av lokaler for å utøve sine aktiviteter, men tilgangen på lokaler varierer. Mange kommunale bygg står tomme på kveldstid og det er ulik praksis fra bygg til bygg når det gjelder utleie / utlån til frivillig virksomhet.

Funn fra kartleggingsundersøkelse

- **52 % låner lokaler gratis.** Av disse låner 58 % lokaler av kommunen. 21 % eier egne lokaler, og 8 % oppgir at de mangler lokaler. 5 % trenger ikke lokaler for å drive sin virksomhet.
- **Stort sett fornøyd** med tilgangen på egnede lokaler.
- **Foreningene savner** fast tilgang til treningshall, innendørslokale under vintersesongen, aktivitetslokale, møtelokale, kontorer og grupperom m. fl.
- Kommunen bør bistå med **gratis lokaler**.
- Større lokaler, og rom for at barn kan bli med foreldre på aktiviteter for voksne.
- Utvidede åpnings- og treningstider.
- Benytte lokaler alene for trening.

Innspill fra dialogkonferansen

- For tre av gruppene nevnes **lokaler som en utfordring**. Både mangel på lokaler, og at nye lokaler vil kunne gi økt aktivitet nevnes.
- Det pekes også på at man **sliter med utvikling og infrastruktur** knyttet til anlegg og lokaler.
- Store avstander er en utfordring for å drive aktivitet i kommunen.
- Lokaler må gjøres tilgjengelig for **gratis utlån**.
- I tillegg trekker en gruppe frem at kommunen bør ta mer **ansvar for lekeplasser og nærmiljøanlegg**.

Forslag fra referansegruppa

- Referansegruppa mener kommunen kan sørge for **tilgjengelig lokaler og møteplasser**. Her er det viktig at disse ikke koster for mye i leie og at standarden er god. Gjerne lokaler som kan brukes av flere lag og foreninger.
- Viktig at kommunen har en **felles policy** på dette slik at det er like muligheter å leie/låne lokaler for alle lag og foreninger.
- Et konkret forslag er å **lage en oversikt over ledige bygg** og digitale bookingsystem for å leie/låne lokaler.
- Viktig at i kommunens lokaler er det **universelt utformet** slik at alle har mulighet for å delta.

Oppsummering

Hvordan kan kommunen bistå i forhold til lokaler for lag og foreninger?

Sørge for tilgjengelige møteplasser og lokaler

Tilstrebe en lik policy for utleie av lokaler

Gratis eller lave leiekostnader

Digital løsning for booking av lokaler

Hva kan frivilligheten gjøre for å få bedre tilgang på lokaler?

Gå aktivt inn for samarbeid med andre lag og foreninger om lokaler

Benytte seg av nye digitale løsninger for booking av lokaler

Forskning viser at å delta i organiserte fritidsaktiviteter fører til **økt livskvalitet og bedre fysisk og psykisk helse**. Fysisk aktivitet fremmer helse, gir overskudd og har positiv effekt på vår psykiske helse, konsentrasjon og læring. Gjennom organisert fritidsaktivitet utvikles kompetanse, personlige ferdigheter og skoleprestasjoner. Ungdom i organisert fritidsaktivitet tar i større grad høyere utdanning enn de som ikke deltar i noen form for organiserte tilbud.⁵

Innbyggerne i kommunen er sammensatte og utgjør et mangfold.

Alder, interesser og forutsetninger for å delta i et inkluderende foreningsliv er ulikt og kan variere.

Med et **rikt og variert organisasjonsliv vil flere innbyggere bli fanget opp i foreningens fellesskap, og færre stå utenfor**. Likevel vil det alltid være noen som av ulike årsaker har begrensninger med å bli integrert i foreningslivet. Andre har ikke ønske om å delta i et lag eller en forening.

Mulighetens hus, Røde Kors og 1. Vennesla Speidergruppe ble invitert inn fordi de er store organisasjoner. De har jobbet godt med inkludering og har muligheter og ønsker om utvidelse av aktiviteter.

⁵ Broh, 2002; Eccles & Barber, 1999; Holland & Andre, 1987; Marsh & Kleitman, 2002

Hvordan jobber Mulighetenes hus, Vennesla Røde Kors og 1. Vennesla speidergruppe med inkludering? Innspill til hva kommunen, lag og foreninger kan gjøre for å bli bedre på å inkludere?

Mulighetenes hus	Vennesla Røde Kors	1. Vennesla speidergruppe
• Målgruppe: familier som sliter med ulike utfordringer • Barn og unge med spesielle behov • Enslige foreldre, personer med flerkulturell bakgrunn, personer med rusavhengighet og/eller psykiske problemer • Jobber direkte mot utenforskap • Opptatt av å bygge relasjoner • Har foreldregrupper hvor tema er inkludering og forventninger til foreldrerollen. • Har egne aktiviteter : ferietilbud, sommerjobbtillbud, arbeidstrening og grupper for unge. • Skaper møteplasser for alle aldersgrupper • Trenger å bli sett som en seriøs aktør, trenger å bli sett på som likeverdig og hørt. Kommunen får utbytte av dette • Ønsker å bruke kompetanse på inkludering opp mot andre lag og foreninger • Ønsker å jobbe med generasjonsutfordringer, sosiale problemer og rusproblemer • Kommunen løfter frem det frivillige, på forskjellige arenaer. • Fellessamlinger på tvers av lag, foreninger og kommune. For eks en frivilligmesse for lag og foreninger før sommeren • Kommune må minimere byråkratiet. Finne ut hva innbyggerne ønsker å engasjere seg i.	• Har tilbud for alle aldre • Gratis ferietilbud for familier med lav inntekt. • Samarbeider med kommunen spesielt barnevernstjenesten og i forhold til beredskapsarbeid. • Ønsker mere samarbeid med kommunen. Spesielt aktiviteter for barn og unge og rekruttering til tiltakene. • Mange muligheter for flere aktiviteter, men det stopper opp på grunn av mangel på frivillige. • Ønsker å sette opp digital senior kafe der unge voksne bistår eldre - arena for generasjonsmøter. • Lag og foreninger har forskjellige behov. Det bør være en dialog med kommunen og det enkelte lag og foreninger. • Få løftet frem dette med å være frivillig. • Legge frem månedens frivillige organisasjon. Kommunen kan her gå foran. • Informasjon er også kjempeviktig. Det burde være enklere å søke om støtte fra kommunen. • Røde kors tilbyr mange ulike kurs. Kommunen kan bistå med markedsføring av kursmulighetene. • Ønsker å tilby kurs til andre lag og foreninger.	• Speideren skal være for alle. • Er gode på å søke midler til utstyr og støtte til kontingent gjennom Speiderforbundet. • Har en egen støtteordning for de med lav inntekt. • Fokus på at ungdommene selv tar ansvar. De blir ledere. Ledere er med-menneskelige og viser ansvar for andre. • Samarbeider mest med habiliteringstjenesten i kommunen. Målgruppen er barn og unge med spesielle behov. • Samarbeider også med kommunen i forhold til kulturelle arrangement. • Utfordring er kapasitet. Ventelister for barn grunnet mangel på frivillige og ledere. • Ønsker å ta et større samfunnsansvar. • Ønsker mer støtte fra kommunen på ivaretagelse av paulen. • Ønsker å bli bedre på å inkludere nye innbyggere og personer med fremmedkulturell bakgrunn • Informasjon er nøkkelen til flere aktiviteter. Kommune hjelpe med å nå ut til innbyggerne med informasjon. • Det bør være enklere å søke om tilskudd fra kommunen. Kommunen bør gå aktivt ut om muligheten til å søke. • Be om hjelp av foreldre til avgrensede oppgaver. For eksempel: Kan du lage kaffe denne måneden. Da er det enklere å få ja. • Samarbeid med andre lag og foreninger foreksempel i forhold til kursing • Jobbe sammen om felles tiltak. Kommunen legger til rette.

Oppsummering Mulighetenes hus, Vennesla Røde Kors og 1. Vennesla speidergruppe:

Mulighetenes Hus

- Arbeide bredt med familier som sliter
- Ha aktiviteter for utsatte grupper og møteplasser for alle aldersgrupper

Vennesla Røde Kors:

- Ha varierte aktivitetstilbud for alle aldersgrupper
- Øke andel frivillige og samarbeid med barnevernstjenesten

1. Vennesla speidergruppe

- Økt kapasitet for å ta inn flere barn og barn med flerkulturell bakgrunn
- Øke andel frivillige og samarbeid om utsatte grupper

Hva kan kommunen gjøre for å styrke Mulighetenes Hus, Røde Kors og Speiderens arbeid med inkludering?

Bidra til at organisasjonene blir hørt og støtte opp om at de er viktige bidragsyttere som kan ta et større samfunnsansvar

Samarbeide om utsatte grupper

Løfte frem og markedsføre organisasjonenes frivillige innsats og gi støtte til denne

Samarbeide om kulturelle arrangementer

Barn og unge

Barn og unge kan ha ulik bakgrunn og sammensatte utfordringer. Lek, fritid, samvær med andre barn og unge er spesielt viktig for barn som har det vanskelig. Gjennom organisert fritidsaktiviteter kan de utvikle vennskap med andre, kunnskap, selvstendighet, identitet og bedre fysisk og psykisk helse.

Ungdata undersøkelse viser at Vennesla har flere barn og unge som er utenfor organiserte fritidsaktiviteter enn resten av landet. Seksjon for oppvekst har samarbeid med frivilligsentralene om barn og unge som trenger ekstra oppfølging og samarbeidet i forumet: «Inkluderende Vennesla».

Det nødvendige og viktige inkluderingsarbeid **kan ikke gjennomføres uten lag og foreningers innsats.**

Fritidskortet og barnevernsreformen

Innføring av fritidskort i Vennesla fra 2022 innebærer at flere barn og unge kan delta i organisert fritidsaktivitet. I tillegg har vi den kommunale satsing med kr. 1 mill. pr år til fritidsaktiviteter for barn i inntektsfattige familier.

Barnevernsreformen trer i kraft 2022. Formålet med reformen er at kommunene skal styrke det forebyggende arbeid. Sentralt i forebyggende arbeid er å få robuste og godt fungerende lag og foreninger som kan hjelpe barn og unge til å bli integrert i et felleskap.

Innspill fra referansegruppa:

Utfordringer:

Barn og unge er lojale mot sine foreldre. Aktiviteter som koster penger vil de ofte ikke spørre om å få lov å gå på, selv om de ønsker det. De vil **ikke belaste foreldre** med mer bekymringer.

Skolen passer for mange, men noen **faller utenfor**. Det er viktig at foreninger når frem til disse, og kan være til disposisjon for skolen for de som ikke passer inn

Noen barn og unge har **utfordringer med å bli inkludert** i foreningens fellesskap. I en oppstartsfase trenger de oppfølging utover det frivillige ledere og trenere har mulighet til å bidra med.

Frafall i aktivitet:

Frafall i lag og foreninger er en stor utfordring, spesielt i **overgangen** mellom barn og ungdom. Dette kan føre til at foreningen mister trenere og frivillige.

Hvorfor dropper barn og unge ut av lag og foreninger?

Flere barn velger vekk aktiviteten hvis foreldre ikke følger opp.

Ungdom faller fra ved store krav. Spesielt innen idretten kan dette være en utfordring.

Flere jenter enn gutter faller fra i aktiviteter i ungdomstiden.

Foreldre er aktive så lenge barna er aktive.

Problemer med å få transport; lite kollektivtilbud og foreldre uten bil

Det er ikke ressurser til å følge opp alle. Det er ikke kjennskap til hvem som trenger hjelp.

Mange foreldre opplever dugnadsarbeid som krevende av ulike årsaker.

Forslag til tiltak:

* **Skolen og SFO kan veilede, informere og kartlegge** barn og ungdom om hva de ønsker av aktiviteter. De kan være mellomleddet og ta kontakt med foreninger.

* **Kulturskolen** kan gis som et tilbud gjennom skolen eller SFO og gjøres tilgjengelig for alle.

* Benytte **skolen som møteplass** også kveldstid. Skolen kan få en rolle i å gi barn og unge kunnskap, verdier og **ferdigheter om frivillig arbeid**.

* Store organisasjoner som har mye aktivitet for barn og unge, får **dekket utgifter** for å følge opp barn, unge og foreldre som trenger ekstra tilrettelegging.

* Lag og foreninger må **samarbeide tett med foreldre** om barnets fritidsaktivitet.

* **Gi ungdom oppgaver** og roller i foreningen ut fra interesse. Dette oppleves meningsfylt og skaper en ansvarsfølelse. Ungdom får en attest etter endt oppdrag som kan legges ved jobbsøknader.

* Paraplyorganisasjoner, fylkeskommunen og frivilligsentralene kan **bistå med kurs** og ledertreningsprogram for ungdom.

* **Spørre ungdom direkte**, hva skal til for at de synes det hadde vært gøy å fortsette i foreningen.

* Idrettslag sørger for å ha en **god bredde** for de som ønsker å satse og for de som ønsker å være med på grunn av det sosiale.

* Gjøre kjent for lag og foreninger at **f.eks. frivilligsentraler kan bistå barn** med å bli inkludert i lag og foreninger

* Lag og foreninger kan **samarbeide** med organisasjoner som har mye kunnskap om inkludering for eksempel Mulighetens hus og frivilligsentraler.

* **Rekruttering av tillitsvalgte** til lag og foreninger er svært viktig. Dette bør jobbes med kontinuerlig.

* Gjøre kjent kommunale og organisasjoners **støtteordninger for lavinntektsfamilier**

Oppsummering

Hva kan kommunen gjøre for å inkludere barn og unge?

Frivillighetskoordinator som er "tett" på lag og foreninger

Økonomisk støtte til lag og foreninger som jobber med inkludering

Tilrettelegge for at skolen tar større rolle/ansvar i inkludering i fritidsaktiviteter

Bruke skolen som arena til å gjøre Kulturskoletilbudet tilgjengelig for alle barn og unge

Sørge for at viktig informasjonen er lett og digitalt tilgjengelig for alle parter

Hva kan lag og foreninger gjøre for å inkludere barn og unge?

Samarbeide tett med foreldrene og barn

Involvere barn og unge og gi dem større ansvar i driften av lag og foreninger

Investere i ungdom ved å gi dem kurs og ledertreningsprogram

Bevisstgjøring og kompetanseheving i forhold til barn og unge

Eldre og personer med demens

Alderssammensetningen i befolkningen vil endre seg i de kommende årene med særlig vekst i de eldste aldersgruppene. Andelen personer over 80 år i Vennesla kommune vil øke fra ca. 580 personer i 2021 til ca. 1220 personer i 2040. Dette utgjør en økning på **ca. 110 %**.⁶

Risiko for kronisk sykdom, funksjonstap og demens øker ved stigende alder, og dermed øker også behovet for hjelp og støtte. Alle omsorgsoppgaver kan ikke løses av kommunens helse- og omsorgstjenester. Involvering av pårørende og frivillige i tjenester kan være en løsning på utfordringer knyttet til bærekraft i møte med en aldrende befolkning.

Gruppen 67–79 år er også stigende de neste 20 årene. Denne gruppen representerer en særlig viktig **ressurs for rekruttering av frivillige til eldreomsorgen**. Mange nye pensjonister får bedre tid og muligheter til å bidra som frivillig når de slutter i jobb.

Leve hele livet- reformen som ble lansert i 2018 skal bidra til at eldre kan mestre livet lenger. Reformens formål er å skape et mer aldersvennlig Norge og finne nye og innovative løsninger knyttet blant annet til aktivitet og fellesskap. Reformen påpeker at det ligger store muligheter i å engasjere flere i frivillig arbeid på helse- og omsorgssektorens område. Det anbefales i reformen at kommunens bør opprette en funksjon som **samfunnskontakt**, som kan være helse- og omsorgstjenestens bindeledd og koordinator mot nærmiljø, familie og pårørende, frivillige og andre i lokalsamfunnet.⁷

⁶ Statistisk sentralbyrå

⁷ [Meld. St. 15 \(2017–2018\) - regjeringen.no](#)

Helse- og omsorgstjenesten har i dag et tett samarbeid med frivilligsentralene opp mot denne gruppen. Gjennom metoden: «**Aktive sammen**», får personer med begynnende demens/kognitiv svikt, opprettholdt et sosialt nettverk og får bistand til å finne meningsfylte aktiviteter. Nettverkskoordinator i frivilligsentralene er koordinator og på denne måten samfunnskontakten og bindeleddet mellom deltaker og pårørende, kommune, frivillige lag og foreninger. Kommunale kontaktpersoner melder behov for tilbudet gjennom digital løsning og deltar på første møte med deltaker.

Kommunen samarbeider også direkte med flere lag og foreninger på ulike arenaer.

Det er blant annet opprettet et tilskudd for lag og foreninger som ønsker å ha aktiviteter for personer med kognitiv svikt eller demens. Midler kan for eksempel brukes til en koordinator for aktiviteter, transport, måltider m.m.

Forslag fra referansegruppa

* Det må utvikles en kultur i lag og foreninger om å se, ivareta og legge til rette for at eldre og de med begynnende kognitiv svikt kan fortsette i fellesskapet i foreningen.

* For å rekruttere og beholde eldre som aktive medlemmer, sørge for at det **legges til rette for deltakelse**. For eksempel høreslynge i foreningens lokaler, transport til møter og aktiviteter, økonomisk støtte og lokaler som kan nås med rullestol eller rullator.

*Sørge for at **informasjon** om tilbud **når frem til alle ved å benytte** ulike kanaler.

*Sørge for å **rekruttere nye pensjonister** som frivillige. Det viktigste for å rekruttere nye personer til frivilligheten, er å spørre direkte.

* Invitere nye pensjonister til en samling der frivilligheten forteller om ulike tilbud og der man blir spurt om man kan tenke seg å bidra.

***Frivilligsentraler samarbeider med lag og foreninger** for å rekruttere flere frivillige.

***Kompetanseheving** for de som skal være frivillige inn mot gruppen personer med demens.

*Kommunen kan også ha en rolle med å **bevisstgjøre lag og foreninger** når det gjelder å ivareta sårbare personer. Lag og foreninger må sørge for **overlevering av kunnskap** til nye medlemmer.

* **Støttespillere i foreningene**, frivilligsentralene og ansatte i de kommunale helse og omsorgstjenestene.

***Generasjonsmøter mellom barn og eldre** gir mye glede og gruppene har mye å lære av hverandre. *

Oppsummering

Hva kan kommunen gjøre for inkludering av eldre og personer med demens?

Arrangere årlig samling med nye pensjonister der de blir spurt om å være frivillig

Tett samarbeid med lag, foreninger og frivilligsentraler om aktiviteter rettet mot målgruppen

Sørge for kompetanseheving for frivillige, spesielt i forhold til demens

Hva kan lag og foreninger gjøre å inkludere eldre og personer med demens?

Tilrettelegge best mulig med hensyn til for eksempel fysisk utforming og transport

Bevisstgjøring med info om demens i foreningen. Overlevering av kunnskap til nye medlemmer

Legge til rette for generasjonsmøter, unge møter eldre

Generelt om andre grupper

Frivillige lag og foreninger er viktige arenaer for ulike grupper. Gjennom aktiv deltakelse blir vi alle en del av et fellesskap. Alle mennesker har ressurser og kan bidra med nye perspektiver, arbeidsinnsats og større forståelse. Likevel er flere grupper **sterkt underrepresentert** som medlemmer i frivillige organisasjoner.

Rekruttering av medlemmer med **flerkulturell bakgrunn** kan være utfordrende på grunn av kulturforskjeller. Enkelte foreninger finnes kanskje ikke i hjemlandet.

Andre som sliter med **rusutfordringer eller har psykiske lidelser** kan også ha problemer med å finne seg til rette i samfunnet. De sliter med å få innpass både i skole, arbeidsliv og frivillige organisasjoner. Det kan være utfordrende å nå ut med informasjon og vanskelig å rekruttere disse inn både som frivillig, medlem og tillitsvalgt.

Personer med **nedsatt funksjonsevne** er en annen gruppe som kan være vanskelig å nå. De kan ha behov for tilrettelagte omgivelser og tettere oppfølging enn andre.

Det kreves innsats og strukturer i lag og foreninger for å ta imot nye medlemmer som trenger litt ekstra. Mange foreninger har lite ressurser til dette.

Forslag fra referansegrupper på inkludering:

- Kommunen og frivilligsentraler kan bistå med å formidle kontakt mellom enkeltpersoner og lag og foreninger.
 - Lag og foreninger bør samarbeid med andre organisasjoner som er gode på integrering.
 - Samarbeide med interesseorganisasjoner.
 - Gi nye tillitsvalgte god opplæring slik at de forstår sin rolle.
 - Spør folk utenfor indre krets, ansikt til ansikt om hva de kan, interesserer seg for og har erfaring med.
- Viktig å nå ut med informasjon. Her kan f.eks. frivilligsentraler og voksenopplæringen bistå.
 - Legge til rette for universell utforming som teleslynger, rullestolrampe, godt lys, ledelinjer mm.
 - Kontaktpersoner i lag og foreninger som har et spesielt ansvar for inkludering.

Oppsummering

Hva kan kommunen gjøre for inkludering?

Bistå med å nå ut med informasjon om tilbud fra lag og foreninger

Formidle kontakt mellom enkeltpersoner og lag og foreninger

Tilrettelegge for universell utforming

Hva kan lag og foreninger gjøre for å inkludere?

Samarbeid med kommunen, interesseorganisasjoner og frivilligsentraler

Utvikle en inkluderende kultur og gi god opplæring til de med verv og roller

Kontaktpersoner med ansvar for å inkludere

Spør utenfor eget nettverk om å bidra

Universell utforming i lokaler

Viktige verdier for inkludering:

Vi bryr oss om hverandre og ser den enkelte

Vi inkluderer alle i **barnehage og skole! Foreldre er aktivt** med og bidrar

Foreldrene **lære opp barna til å ta ansvar** og ikke holde noen utenfor

Utvalgte kontaktperson i lag, foreninger får et **ekstra ansvar**.

«**En-til-en**» relasjon er svært viktig.

Trygge voksne som gode forbilder for ungdom

Hvordan bli bedre på inkludering?

Frivilligsentralenes rolle

Frivilligsentralene skal være et **kontaktpunkt** for de som ønsker å delta i frivillig virksomhet i lokalsamfunnet. Sentralene er en **møteplass og brobygger** mellom mennesker, frivillige lag og foreninger og kommune. De skal være forankret ut fra lokale forutsetninger.

Frivilligsentralene skal være en **aktiv støttespiller** for å skape et levende lokalmiljø og samarbeide om lokalt engasjement, nærmiljøutvikling og kulturelt mangfold. Hovedtyngden av virksomheten er rettet mot utsatte grupper.

Per 2021 er det ca. 481 frivilligsentraler i hele Norge. Omtrent halvparten er kommunalt eide sentraler.⁸ I Vennesla kommune har vi to sentraler; Hægeland og Øvrebø Frivilligsentral (H&ØFS) og Vennesla Frivilligsentral (VFS).

Hægeland og Øvrebø FS	Vennesla FS
• Hovedaktiviteter er rettet mot usatte grupper blant barn og unge og eldre. • En- til en oppfølging for eks besøksvenn • Åpen dag på Hæglandsheimen • Øvrebøstua med aktiviteter for eldre menn og kvinner • Samarbeid med videregående skole om aktiviteter for utsatte eldre • Påfyll, kafe for ungdom • Ulike gruppetilbud • Bruktbutikk • Andre aktiviteter: natteravner, lesesirkel, hobbyverksted for menn • Julegate i Hægeland samarbeid med Helselaget • Samskapningsprosjekt med andre lag og foreninger, kommune og næringsliv	• Nettverksarbeid: nettverkskoordinatorer som arbeider med utsatte barn- og ungdom, eldre og personer med psykisk helse- og ruslidelser. Oppfølging inn mot aktiviteter og mestring i hverdagen. • Ressursen – aktivitetssenter: lavterskeltilbud for utsatte grupper: Møteplass og utvalg der mennesker finner håp og kan bidra i samfunnet. Flere frivillige organisasjoner har bidratt • Tett samarbeid med kommunen opp mot utsatte grupper og i andre prosjekter • Drift av foreningsportal • Ulike gruppetilbud • Arena for «en til en» oppfølging som drives av lag og foreninger og med samarbeid med VFS hvor vi både rekrutterer frivillige og deltakere inn i aktivitet

⁸ [Norges Frivilligsentraler](#)

Innspill fra referansegruppa

Hva slags samarbeid har dere med frivilligsentralene?

Konkrete prosjekt slik som for eksempel Hjerteromsuka og Julegada

Samarbeid om sårbare grupper

Rekruttering av frivillige

Formidling av behov for hjelp

Hva ønsker dere at frivilligsentralene skal bidra med?

Jobbe for lag og foreninger

Være bindeledd mellom kommune, næringsliv og lag og foreninger

Lavterskelaktiviteter for uorganiserte

Bistå med rekruttering av medlemmer og frivillige til lag og foreninger

Transport til aktiviteter

Utvikle og markedsføre foreningsportalen. Gjøre relevant informasjon tilgjengelig.

Samarbeid om ulike arrangement

Bistå med søknadsskrivning

Arrangere ulike kurs og kompetanseheving på ulike områder

Organisering av frivilligsentraler

Flere var usikre på hvordan sentralene var organisert i dag. Formålet med frivilligsentralene må konkretiseres og brytes ned til de oppgaver som defineres.

Informasjon både innad i kommunen og ut til lag og foreninger på hva frivilligsentralene kan bistå med er viktig.

Fordeler med dagens organisering er blant annet at det er flere tilskuddsordninger å søke på.

Det kan også vurderes å legge frivilligsentralene under kommunen. Her kan utfordringer være at sentralene blir oppfattet som kommunen og får større utfordringer i rekruttering av frivillige

Viktig at det sitter både representanter fra kommunen og fra lag og foreninger i styrene

Kombistilling mellom kommune/sentral i arbeidet med sårbare eldre

Det bør vurderes om ledere skal være ansatt i kommunen

Oppsummering

Hva ønsker lag og foreninger at frivilligsentralene skal bidra med?

Være bindeledd mellom kommune og lag og foreninger
Legge til rette for aktiviteter for utsatte grupper
Bistå med rekruttering av frivillige
Samarbeid om arrangementer
Gjennomgang av frivilligsentralenes organisering med konkretisering av formål og oppgaver
Spred informasjon til lag og foreninger. Utnytte mulighetene og markedsføre foreningsportal

Styringsgruppens oppsummering og prioriterte anbefalinger

Meldingen er **konkret og et verdi-, strategi-, og handlingsdokument**.

Den har en omfattende beskrivelse av innspill og forslag til tiltak fra spørreundersøkelsen, dialog-konferanse og referansegruppens arbeid. Det har vært gode og realistiske innspill som belyser behovene lag og foreninger har. Meldingen er et dokument som kan brukes som utgangspunkt for tiltak og handling i år fremover.

Meldingen har også innspill og forslag til tiltak for hva lag og foreninger kan gjøre for å fremme virksomheten og inkludering.

På bakgrunn av funn gjennom prosessen foreslår styringsgruppen de mest prioriterte områder kommunen kan starte med. Deretter kan kommunen, lag og foreninger, hente frem andre innspill og forslag til tiltak.

Styringsgruppen foreslår at meldingen revideres etter 5 år. Foreningslivet endrer seg, nye behov og problemer i samfunnet oppstår, som krever andre tiltak og løsninger.

Styringsgruppen tilrår at kommunen kontinuerlig følger opp utviklingen med frivillighet og organisasjonslivet og bruker meldingen som et grunnlag for handling.

Hva kan kommunen gjøre?

- Opprette stilling som frivillighetskoordinator som kontaktperson for lag og foreninger.
- Koordinering av en frivillighetsmesse i året, skape arenaer for erfaringsdeling, og markedsføring av lag og foreninger.
- Informasjonsformidling og drift av foreningsportal. Opprette en digital løsning med oversikt over tilskuddsordninger. Arrangere et søknadsseminar for lag og foreninger en gang per år. Digital løsning for booking av lokaler.
- Tett samarbeid med lag, foreninger og frivilligsentraler om aktiviteter rettet mot de ulike målgruppene.

- Arrangere årlig samling med nye pensjonister med formål om å rekruttere til frivillig arbeid.
- Sørge for kompetanseheving for frivillige spesielt i forhold til grupper som trenger ekstra støtte.
- Jobbe for å få frivillighet inn som valgfag i ungdomsskolen og videregående skole
- Til rette legge for at skolen tar større ansvar for å inkludere i fritidsaktiviteter og kulturskoletilbud.
- Økonomisk støtte til lag og foreninger som jobber med inkludering, og økning av den generelle støtten til alle lag og foreninger.
- Sørge for gratis eller lave leiekostnader og tilgjengelige møteplasser og lokaler. Tilstrebe lik policy for utleie av lokaler.
- Tilrettelegge for universell utforming.

Hva kan frivilligheten gjøre?

- Jobbe aktivt med ivaretagelse av medlemmer og ha kontaktpersoner med ansvar for å inkludere.
- Utvikle en inkluderende kultur, gjøre verv attraktive og gi god opplæring til de med verv og roller.
- Involvere barn og unge og gi dem større ansvar i driften av lag og foreninger blant annet gjennom kurs og ledertreningsprogram.
- Bevisstgjøring i foreningen for overlevering av kunnskap til nye engasjerte.

- Aktivt søke informasjon og delta på samlinger med kommunen. Holde foreningsportal oppdatert og søke/rapportere på tilskudd innen fristen.
- Gå aktivt inn for samarbeid med andre lag og foreninger, interesseorganisasjoner og frivilligsentraler.
- Legge til rette for generasjonsmøter, unge møter eldre
- Tilrettelegge best mulig med hensyn til for eksempel fysisk utforming og transport

Hva kan frivilligsentraler gjøre?

- Legge til rette for aktiviteter for utsatte grupper og være bindeledd mellom kommune og lag og foreninger spesielt for denne gruppen.
- Bistå lag og foreninger med rekruttering av frivillige og samarbeide om arrangementer

- Spre informasjon til lag og foreninger. Utnytte mulighetene og markedsføre foreningsportal
- Det anbefales gjennomgang av frivilligsentralenes organisering med konkretisering av formål og oppgaver

